

SUPERUSE

De verwarming lager zetten, gloeilampen vervangen door spaarlampen, groener rijden, afval scheiden, driebubbel glas. Het heeft allemaal effect, maar veel lol beleven we er niet aan. Maak kennis met superuse, ontdek de creativiteit in recyclen en krijg weer plezier in groen doen.

Superuse vindt nieuwe gebruiken voor oude producten. In plaats van hergebruik waarbij materiaal wordt omgesmolten, vergruisd of vermalen tot een nieuwe grondstof, gebruik je een bestaand product in zijn bestaande vorm voor een nieuwe functie. Als je bijvoorbeeld blanco dvd's koopt, dan koop je die op een spindel. Zo'n plastic kaasstolp met een stokje in het midden. Je kunt er naast disks in opbergen vrij weinig mee. Totdat de Amerikaan Rodrigo Piwonka er eens lang naar keek en de perfecte lunchbox voor zijn bagel zag. Daar is geen enkele aanpassing aan het product voor nodig.

Superuse is meer dan de zoveelste oplossing voor milieuproblematiek. Het is een nieuw soort vindingrijkheid. Eén waar je niet per se industriële vormgeving voor hoeft te hebben gestudeerd.

Iconen

Net als vintage in mode en retro in populatuur, is hergebruik onder kunstenaars en ontwerpers al een jaar of vijftien te zien. Gijs Bakker van Droog Design uit Amsterdam: 'Droog heeft hergebruik al vanaf het begin in 1993 in haar programma opgenomen als een belangrijke overweging bij het ontwerpen van interieurproducten. De Milk Bottle Lamp van Tejo Remy en zijn Chest of Drawers zijn belangrijke iconen geworden binnen onze collectie en de wereld van het internationale design. Een recenter voorbeeld is de Strap van NL Ar-

chitects, een opbergsysteem gebaseerd op de oer-Hollandse fietssnelbinder.'

Tot de collectie van het Museum of Modern Art in San Francisco behoort Annie, een handtas uit twee blikken van een stoffer en blik aan elkaar. Henk Stallinga maakte naast de handtas ook een peper- en zoutstel van het spreek- en luisterstuk van een jaren zeventig telefoonhoorn, die zelfs te zien is in het New Yorkse MoMa.

Afvalarchitectuur

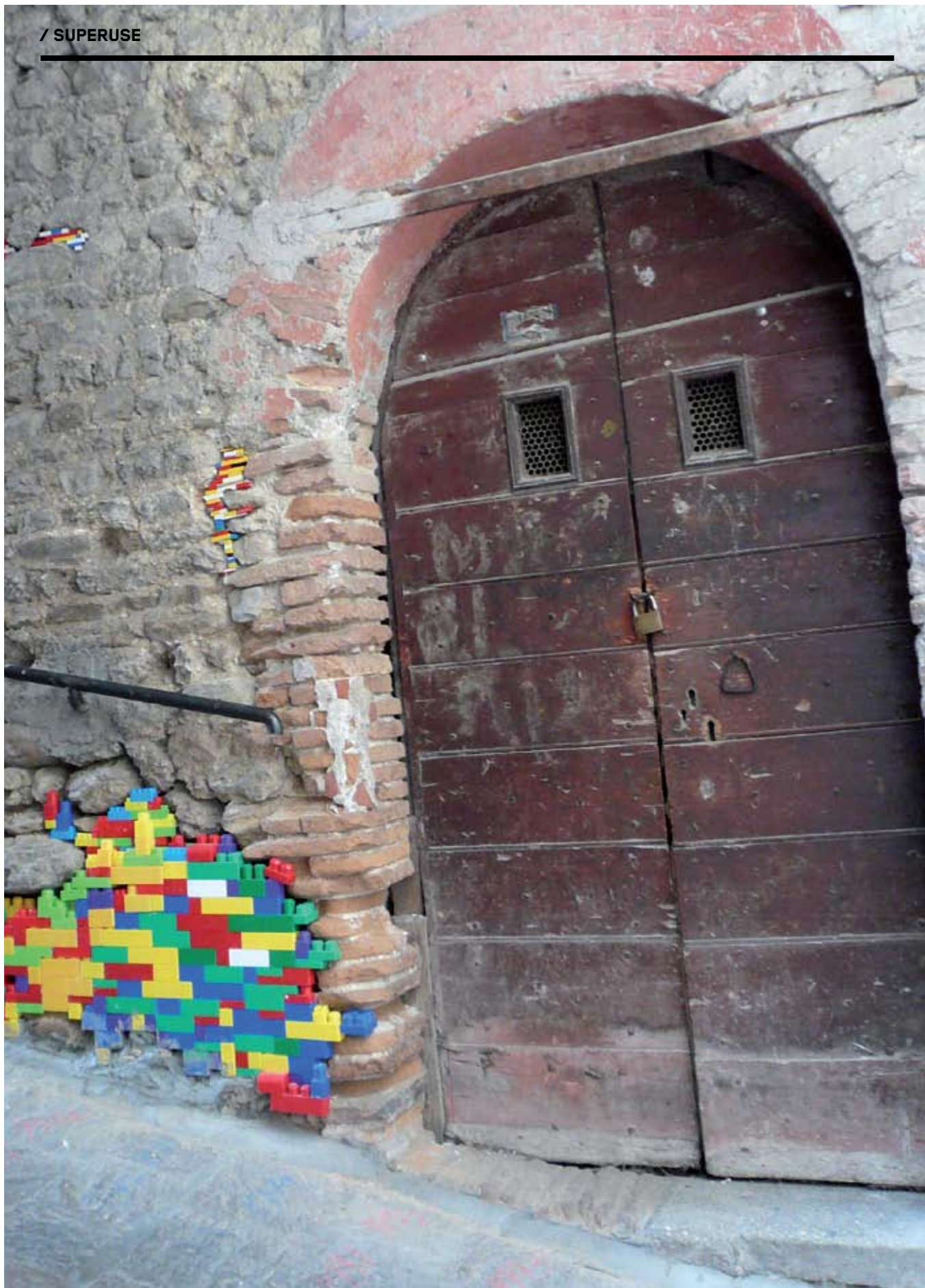
Afgezien van een milieufreak die met oud hout een ecowoning bouwt, is hergebruik in architectuurkringen geen geaccepteerd goed. Afvalarchitecten worden meestal gevraagd voor kunstininstallaties en tijdelijke bouwsels, zoals het interieur van culturele studio WORM in Rotterdam. Daar bestaat de bar uit overgebleven glimmende airconditioningpijpen en is het witte toiletblok samengesteld uit vloei-stoftanks van nabijgelegen landbouwbedrijven.

In architectuur is superuse zoeken naar een alternatieve stroom van bouwmaterialen. Is er een glasfabriek in de omgeving van de bouwplaats? De snijresten leveren een serre. Een bedrijf voor houten kabelhaspels in de buurt leidt, nadat de wielen in de modder zijn verrot, tot een houten gevel uit de nog gave planken die de as van de haspel vormden. Bij afvalarchitectuur bepaalt de locatie de oogst aan bouwmaterialen.

Maar de kennis en kunde zijn inmiddels zover dat een koper geen overtuigd milieu-

Streamer

mens meer hoeft te zijn. De nog op te leveren Villa Welpeloo van 2012 Architecten in Enschede is luxueus en functioneel, waarbij je de afvaloorsprong nauwelijks ziet en pas ontdekt in de lagere kostprijs.

Goed kijken

Ook onder designprofessionals wordt een volgende stap gezet, die zich vooral uit in een strengere toepassing van het hergebruik. Stefan Lehner, van oorsprong Zwitser maar wonend in Utrecht: 'Niet alleen wil ik de vorm van een product bewaren, maar vooral de functie die het ooit had. Een paraplu moet blijven uitklappen. Een winkelwagentje moet iets worden waarvoor rollen van belang is.' Zo maakt hij kinderstoeltjes op wielen uit achtergebleven winkelwagens.

Het is vaak een kwestie van goed kijken. Frederike Top vond tijdens haar baantje bij de H&M gebroken klerhangers en zag dat de stalen haken precies de vorm van je nek en schouders volgen als je ze als een ketting draagt. 'Ik heb de kraag gemaakt om te laten zien dat van iets dat gezien wordt als waardeloos, juist een waardevol product als een sieraad gemaakt kan worden.'

Anneke Jakobs maakte een enorme kroonluchter uit banendozen van Chiquita. 'Ik vind het belangrijk de kern van het idee te laten zien en de "formule" te verklappen.' De handleiding waarin beschreven wordt hoe je ook als amateur van 29 kartonnen dozen een Chiquita Chandelier maakt, kun je op haar site (Annekejakobs.nl) gratis downloaden. 'Ook het delen van een idee is recyclen.'

Kilometers treinrails

Spil in het web is Superuse.org, een levendige website waar creatievelingen, zowel professionals als amateurs, ideeën en vonden delen. Heeft initiatiefnemer Jan Jongert van 2012 Architecten uit Rotterdam door

deze manier van hergebruik te herkennen en benoemen bij toeval een nieuwe stroming opgericht? 'Dat zou je zo langzamerhand wel kunnen zeggen. Er is een netwerk van verwanten ontstaan.'

Meest gelezen onderwerp op de site is 'Little Trump', waarin een Amerikaanse oma haar tot huis verbouwde Boeing 727 beschrijft. Jongert: 'Dat item alleen al was goed voor 15 duizend bezoeken.'

Naast het vormen van een gemeenschap die brancheoverschrijdend inspiratie deelt, dient de website ook een ander doel. 'Concreter nut is het kortsluiten van ketens in afval en productie.' Op Superuse.org worden verkoopadvertenties doorgeplaatst voor kilometers treinrails, 3000 m³ terrasstoelen, een partij roestvrijstalen aanrechtbladen en complete windmolenwieken. Wie zoals 2012 Architecten een complete villa van acht ton uit surplusmaterialen bouwt, is namelijk afhankelijk van grote hoeveelheden.

Superuse nodigt ook consumenten uit plaats te nemen op de stoel van de product-designer. Omgekeerde colakratten met luchtgevulde petflessen worden een steiger in de sloot achter je huis. Uit autobanden maak je een lekker verende fauteuil. De rood, oranje of groene lenzen uit een afgedankt verkeerslicht vormen een lamp.

Joanna van der Zanden van creatief centrum Platform21 juicht het fenomeen toe. 'Re-using, recycling, customizing, hacken, modden of morfen levert vaak producten op met een verhaal, waardoor ze uit de anonimiteit komen en een langere levenscyclus krijgen. Superuse geeft erkenning aan iets dat velen onbewust al doen en wat in ontwikkelingslanden vaak de enige weg is om tot een nieuw product te komen. Dat wij in het westen het creatief hergebruik nu upgraden tot een designplatform zal de bewustwording alleen maar vergroten en het milieu sparen.'

Streamer

